

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра українознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан філософського
факультету
Іван КАРПЕНКО
“ 16 червня 2023 р.”

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Україна в контексті історії Європи»

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 035 Філологія

освітні програми

Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова.

Французька мова та література і переклад та англійська мова.

Німецька мова та література і переклад та англійська мова.

Переклад (китайська та англійська мови).

Переклад (іспанська та англійська мови).

Переклад (арабська та англійська мови)

спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно).

перша-англійська, 035.055 Романські мови та літератури (переклад

включно), перша-французька, 035.043 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша-німецька, 035.065 Східні мови та літератури

(переклад включно), перша-китайська, 035.051 Романські мови та

літератури (переклад включно), перша-іспанська, 035.060 Східні мови та

літератури (переклад включно), перша-арабська

вид дисципліни обов'язкова

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету
“_30_” серпня 2023 року, протокол №_7_

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: ДОМАНОВСЬКА Марина Євгенівна, кандидат історичних наук,
старший викладач кафедри українознавства філософського факультету; ЧУГУЄНКО Михайло
Віталійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства філософського
факультету

Програму схвалено на засіданні кафедри українознавства
Протокол № 11 від “12” червня 2023 року

В. о. зав. кафедрою українознавства В'ячеслав ПОТОЦЬКИЙ

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, Французька мова та література і переклад та англійська мова, Німецька мова та література і переклад та англійська мова, Переклад (китайська та англійська мови), Переклад (іспанська та англійська мови), Переклад (арабська та англійська мови)

назва освітньої програми

Гарант освітньої програми Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова

Людмила СОЛОЩУК

Гарант освітньої програми Французька мова та література і переклад та англійська мова

Марія БЄЛЯВСЬКА

Гарант освітньої програми Німецька мова та література і переклад та англійська мова

Олеся МАЛАЯ

Гарант освітньої програми Переклад (китайська та англійська мови)

Юлія ЛАХМОТОВА

Гарант освітньої програми Переклад (іспанська та англійська мови)

Діана ПЕСОЦЬКА

Гарант освітньої програми Переклад (арабська та англійська мови)

Олена НЕФЬОДОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов
Протокол від “29” серпня 2023 року № 15

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

Анна КОТОВА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Україна в контексті історії Європи» укладена відповідно до освітньо-професійної програм підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, Французька мова та література і переклад та англійська мова, Німецька мова та література і переклад та англійська мова, Переклад (китайська та англійська мови), Переклад (іспанська та англійська мови), Переклад (арабська та англійська мови) спеціальності 035 Філологія.

1. Опис навчальної дисципліни

- 1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є поглиблення знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Україна в контексті історії Європи», ознайомлення з основними тенденціями розвитку сучасної історичної науки, оволодіння методами роботи з історичними джерелами та науковою літературою.
- 1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є визначення ролі історії України в контексті історії Європи в системі соціально-гуманітарних наук; ознайомлення з основами традиційної та модерної історіографії; висвітлення найважливіших дискусійних історичних проблем; оволодіння сучасними засобами вивчення історичних джерел та наукових публікацій, прийомами їх аналізу та здобуття на цій основі практичних навичок для оцінки поточних суспільних процесів та явищ.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування таких загальних компетентностей:

Для здобувачів вищої освіти ОПП «Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова»:

ЗК1. Здатність вибудовувати і реалізовувати перспективні лінії інтелектуального, культурного, морального і професійного саморозвитку та самовдосконалення, розуміти основні принципи буття людини, природи, суспільства.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК4. Здатність вільно спілкуватися державною мовою (усно і письмово).

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК14. Здатність вибудовувати і реалізовувати перспективні лінії інтелектуального, культурного, морального і професійного саморозвитку та самовдосконалення, розуміти основні принципи буття людини, природи, суспільства.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування таких спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК15. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі та перекладацькій діяльності.

Для здобувачів вищої освіти ОПП «Німецька мова та література і переклад та англійська мова»:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК14. Здатність оптимально розподіляти свій час у вирішенні практичних завдань.

ЗК15. Уміння презентувати складну інформацію у стислій та зрозумілій формі.

ЗК16. Здатність планувати власний розвиток і траєкторію навчання протягом життя.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування таких спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Для ОПП Французька мова та література і переклад та англійська мова:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність спілкуватися усно й письмово державною мовою.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Здатність приймати обґрунтовані рішення в професійній діяльності.

ЗК8. Здатність працювати індивідуально та в команді. Вміння організувати роботу в команді, розуміння всіх етапів командної роботи.

ЗК11. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Оволодіння загальнонауковими знаннями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК14. Здатність проведення досліджень, що гарантує достовірність результатів, валідність їх використання у конкретних умовах.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування таких спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК9. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК.20. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку українського і світового літературознавства.

Для здобувачів вищої освіти ОПП «Переклад (китайська та англійська мови)»

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Оволодіння загальнонауковими знаннями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК14. Здатність і готовність до активного спілкування у науковій, педагогічній і соціальній сферах діяльності, керуючись сучасними принципами толерантності, діалогу та співробітництва.

ЗК15. Здатність навчатися протягом життя, підвищувати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, розвивати й удосконалювати власну особистість.

Для здобувачів вищої освіти ОПП «Переклад (іспанська та англійська мови)»:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та

необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність спілкуватися усно й письмово державною мовою.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Здатність приймати обґрунтовані рішення в професійній діяльності.

ЗК8. Здатність працювати індивідуально та в команді. Вміння організувати роботу в команді, розуміння всіх етапів командної роботи.

ЗК11. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Оволодіння загальнонауковими знаннями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК14. Здатність проведення досліджень на належному рівні, що гарантує достовірність результатів, валідність їх використання у конкретних умовах.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування таких спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК9. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Для здобувачів вищої освіти ОПП «Переклад (арабська та англійська мови)»:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Оволодіння загальнонауковими знаннями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК14. Здатність і готовність розвиватися й жити в соціальній взаємодії, змінюватися й адаптуватися до умов, що змінюються.

ЗК16. Здатність навчатися протягом життя, підвищувати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, розвивати й удосконалювати власну особистість.

1.3. Кількість кредитів 3.

1.4. Загальна кількість годин 90 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форманавчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
28 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
4 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
год.	

Самостійна робота	
58 год.	80
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання

Здобувачі вищої освіти мають знати принципи періодизації історії України в контексті історії Європи, її основні етапи; основні поняття та терміни; особливості соціально-економічних, політичних, культурних процесів розвитку України на різних етапах; діяльність видатних історичних осіб, політичних партій, державних утворень, що існували в Українських землях від давнини до сьогодення; сучасні історичні теорії та методологічні підходи для аналізу суспільства.

Здобувачі мають оволодіти знаннями основних етапів розвитку української зовнішньої політики; основних положень та напрямів зовнішньополітичного курсу України на сучасному етапі; сучасного стану взаємин між Україною та Європейським Союзом; проблем та перспектив розвитку двосторонніх відносин України з іншими державами світу; участі України в міжнародних організаціях, розуміти процеси глобалізації в політичній, економічній та культурній сфері суспільного буття.

Уміти аналізувати історичні процеси, події, факти; брати участь у дискусіях на суспільно-історичні теми; користуватися категорійно-понятійним апаратом історичної науки, історичними джерелами та науковою літературою з історії України і історії Європи; застосовувати знання у процесі розв'язання професійних завдань.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти таких компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до ОПП:

Для здобувачів вищої освіти ОПП «Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова»:

ПРН2. Здійснювати пошук і використання інформації, необхідної для ефективного виконання професійних завдань, професійного і особистісного розвитку: добирати інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати, презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

Для здобувачів вищої освіти ОПП «Німецька мова та література і переклад та англійська мова»:

ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН3. Організовувати процес свого навчання та самоосвіти.

ПРН4. Розуміти загальні суттєві характеристики реальності (фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства).

ПРН5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо, працювати у команді.

ПРН20. Мати навички керування часом в умовах виконання завдань.

ПНР21. Відтворювати складну інформацію у стислій та зрозумілій формі.

ПНР22. Мати навички формування індивідуальної траєкторії навчання, адаптувати її відповідно до змін в контексті сьогодення.

Для здобувачів вищої освіти ОПП Французька мова та література і переклад та англійська мова:

ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з

різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН3. Організовувати процес свого навчання та самоосвіти, постійно підвищувати фахову компетентність.

ПРН4. Демонструвати розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства.

ПРН5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН24. Мати навички письмового та усного перекладу в парах німецька-українська, українська-німецька, англійська-українська, українська-англійська.

Для здобувачів вищої освіти ОПП «Переклад (китайська та англійська мови)»:

ПРН4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі східної та германської філології та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

ПРН21. Долати міжкультурні бар'єри на основі знання особливостей, цінностей, властивих культурам країн мов, що вивчаються.

Для здобувачів вищої освіти ОПП «Переклад (іспанська та англійська мови)»:

ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН3. Організовувати процес свого навчання та самоосвіти, постійно підвищувати фахову компетентність.

ПРН4. Демонструвати розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства.

ПРН5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

Для здобувачів вищої освіти ОПП «Переклад (арабська та англійська мови)»:

ПРН4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі східної та германської філології та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

ПРН20. Ефективно спілкуватися українською, арабською та англійською мовами з урахуванням прагматичних, соціолінгвістичних та національно-культурних факторів, долати міжкультурні бар'єри на основі знання особливостей, цінностей, властивих культурам країн мов, що вивчаються

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Давня, середньовічна та ранньомодерна доба.

Тема 1. Вступ.

Предмет і завдання курсу. Методологічні проблеми вивчення історії України в контексті історії Європи і світу. Джерела та історіографія. Періодизація історичного процесу. Сучасна методологія історичного дослідження: компаративістика і міждисциплінарність. Транскультурні, регіональні, гендерні студії. Історична пам'ять, історична політика, історичні міфи, історична термінологія.

Тема 2. Найдавніші цивілізації і стародавні держави на території Європи.

Поява людського життя та археологічні пам'ятки. Неолітична революція. Трипілля: археологічна культура чи цивілізація. Племена раннього залізного віку. Антична цивілізація і її поширення в українських землях. Етногенез слов'ян. Східнослов'янські племена в I тис. н. е. Варварські королівства і слов'янські племенні союзи: спільне і відмінне.

Тема 3. Середньовічна доба.

Україна-Русь у європейському соціально-політичному просторі в IX – середині XII ст. Утворення ранньосередньовічної держави на українських землях. Християнізація Європи. Хрещення Русі як цивілізаційний вибір. Київська Русь у контексті загально-європейських геополітичних і соціокультурних трансформацій. Половці і монголи. Галицько-Волинське князівство.

Тема 4. Пізнє середньовіччя та ранньомодерні часи.

Українські землі у ранньомодерну добу: структури повсякденності та їх трансформація. Станово-представницька монархія, магдебурзьке право та «шляхетська демократія» у Великому князівстві Литовському – паростки формування громадянського суспільства.

Занепад Візантії і зародження ідеї «третього Риму».

Реформаційні рухи в Європі та їх вплив на соціум українських земель.

Люблінська унія 1569 р. і її значення в історії України. Фільваркова система. Слободи. Реформація і Контрефермація та релігійна ситуація в українських землях. Поява греко-католицької (уніатської) церкви.

Трансформація українського суспільства у литовсько-польську добу. Основні тенденції розвитку європейського суспільства у ранньомодерний період. Геополітичні зміни у Східній Європі упродовж XIV – XVI ст.

Тема 5. Європа і Україна у XVII – першій половині XVIII ст.

Козацтво та Запорозька Січ у геополітичних стратегіях Речі Посполитої, Московії, Кримського ханства, Османської імперії упродовж. Розвиток капіталізму і розвиток модерного суспільства в Європі.

Національно-визвольна боротьба українського народу у 1648–1657 рр. і європейський світ.

Гетьмани Війська Запорозького: внутрішньо- і зовнішньополітичні стратегії. Запорізьке козацтво у міжнародних конфліктах першої половини XVIII ст.

Тема 6. Геополітичні зміни Центрально-Східній Європі у другій половині XVIII ст.

Втрата автономії українських земель.

Інкorporація Гетьманщини до складу Російської імперії: причини, періодизація та особливості процесу. Слобідська Україна як історико-культурний регіон.

Геополітичні зміни в українських землях в останній третині XVIII ст.: поділи Речі Посполитої, російсько-турецькі війни і їхні наслідки.

Особливості розвитку культури і освіти. Доба Просвітництва в Європі і Україні.

Розділ 2. Україна і Європа в XIX–XXI ст.: формування модерної нації та держави.

Тема 7. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – перша половина XIX ст.): європейський контекст.

Епоха націоналізму: від етнокультурної спільноти до політичної нації. Специфіка формування модерної української нації.

Українське національне відродження першої половини XIX ст. в українських землях в складі Російської, Австрійської імперій і Угорського королівства: спільне і відмінне.

Тема 8. Особливості соціально-економічного і політичного розвитку українських земель у складі Російської та Австро-Угорської імперій.

Модернізація як феномен та її соціально-економічні, політико-правові й етнокультурні наслідки. Державно-правовий, політичний і соціально-економічний статус українських земель у складі імперій Романових і Габсбургів.

«Великі реформи» 1860–1870-х рр. в Російській імперії: особливості проведення і наслідки в українських землях. Становлення та розвиток місцевого самоврядування. Національний рух у Східній Україні в другій половині XIX ст. Громади. Михайло Драгоманов та його «Листи на Наддніпрянську Україну». Особливості економічного і суспільно-політичного життя в Західній Україні. Москвофільство і народовство. «Просвіти». Виникнення українських політичних партій, їх програмні вимоги та діяльність. Концепція «органічного розвитку». Соціальні верстви українського суспільства в умовах наздоганяючої

модернізації: селяни, інтелігенція, робітники (соціально-політичний портрет).

Тема 9. Україна в Першій світовій війні. Українська національно-демократична революція (1917–1920 рр.).

Українські землі в планах воюючих держав. Бойові дії на території України. Легіон УСС. Український національний рух.

Українська Центральна Рада. Створення УНР. Боротьба за владу в Україні в кінці 1917 – на початку 1918 рр. Конституція УНР (1918 р.). Українська держава. Більшовизм в Україні. Створення УСРР. ЗУНР: виникнення, історична доля. Селянський повстанський рух в Україні 1918–1920 рр. Здобутки, наслідки, уроки національно-демократичної революції.

Розв'язання «українського питання» у Версальсько-Вашингтонській системі повоєнного облаштування світу.

Тема 10. Україна в 1920–1930-ті рр.: в Європі і СРСР.

Радянська Україна і створення СРСР. Політика коренізації (українізації). Літературна дискусія 1925–1928 рр. Микола Хвильовий про європейську орієнтацію української культури. Політичне, культурне та повсякденне життя в УСРР 1920-х рр.

Радянська модернізація кінця 1920-1930-х рр. Голодомор 1932-1933 рр.: причини та наслідки.

Західноукраїнські землі у складі європейських держав: особливості розвитку. Національно-визвольний рух. ОУН. Ідеологія «інтегрального націоналізму». УНДО.

Тема 11. Друга світова війна і Україна.

Українське питання в європейській політиці напередодні та на початку Другої світової війни (1939–1941 рр.). Початок Другої світової війни і доля українських земель. Бойові дії в Україні в 1941–1944 рр. Нацистський окупаційний режим. Рух Опору.

Роль СРСР та країн-учасниць антигітлерівської коаліції у розгромі нацистської Німеччини та її союзників. Внесок народу України у перемогу над нацизмом. Уроки Другої світової війни та її геополітичні наслідки. Історична пам'ять та міфологізація Другої світової війни у контексті сучасної державної й етнонаціональної політики України.

Завершення Другої світової війни і формування біполярного світу.

Тема 12. УРСР і біполярний світ (1945–1991 рр.).

УРСР в повоєнний період: особливості відбудови і модернізації за залізною завісою. Політичне, соціально-економічне та культурне життя в Україні в 1953–1991 рр. Дисидентський рух 1950–1980-х рр. і протесні рухи в Європі: спільне і відмінне.

Тема 13. Українська незалежна держава. Європейський вибір.

Геополітична ситуація в Європі і розпад СРСР. Проголошення незалежності України. Становлення політичної системи: подолання радянського спадку, поширення європейських цінностей. Формування державних структур, органів місцевого самоврядування, громадянського суспільства. Особливості багатопартійної системи. Кризові явища в економіці та спроби реформ.

Політичні портрети президентів України і лідерів політичних партій.

Україна у 2013–2023 рр. Революція Гідності. Анексія Криму РФ, війна на Донбасі. Вибір зовнішньополітичної стратегії. Євроінтеграційний курс України і партнерство з країнами-учасниками ЄС і НАТО в умовах війни з російською федерацією (2022 –).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усь ого	У тому числі					Усь ого	у тому числі				
		Л	С	Ла б	ін д	С.р .		л	С	ла б	ін д	С.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Давня, середньовічна та ранньомодерна історія України.												
Тема 1. Вступ.	5	2				3	6					6

Тема 2. Найдавніші цивілізації і стародавні держави на території Європи.	5	2				3	6					6
Тема 3. Середньовічна доба.	5	2				3	7		1			6
Тема 4. Пізнє середньовіччя та ранньомодерні часи.	10	4				6	7	1				6
Тема 5. Європа і Україна у XVII – XVIII ст.	5	2				3	7	1				6
Тема 6. Геополітичні зміни Центрально-Східній Європі у другій половині XVIII ст. Втрата автономії українських земель.	5	2				3	6					6
Разом за розділом 1	35	14				21	39	2	1			36
Розділ 2. Україна і Європа в XIX–XXI ст.: формування модерної нації та держави.												
Тема 7. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – перша половина XIX ст.): європейський контекст.	6	2				4	7		1			6
Тема 8. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій.	5	2				3	7		1			6
Тема 9. Українська національно-демократична революція (1917-1920 рр.).	11	2	2			7	7	1				6
Тема 10. Україна в 1920–1930-ті рр.: в Європі і СРСР.	7	2				5	7	1				6
Тема 11. Друга світова війна і Україна.	9	2	2			5	7	1				6
Тема 12. УРСР і біполярний світ (1945–1991 рр.).	7	2				5	7		1			6
Тема 13. Українська незалежна держава. Європейський вибір.	10	2				8	9	1				8
Разом за розділом 2	55	14	4			37	51	4	3			44

Усього годин	90	28	4			58	90	6	4			80
--------------	----	----	---	--	--	----	----	---	---	--	--	----

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	Харків – столиця Радянської України: розбудова міста, громадське і культурне життя, літературна дискусія, «розстріляне відродження».	2	2
2.	Україна у першій чверті ХХІ століття: політичне життя, особливості економічного розвитку, геополітичні стратегії, збройне протистояння на Донбасі, війна з рф.	2	2
Усього годин		4	4

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів вищої освіти передбачає:

1. Підготовку до семінарських занять.
2. Виконання творчих проєктів.
3. Вивчення тем програми курсу і підготовку до підсумкової атестації.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денне	заочне
1.	<i>Тема 1. Вступ до історії України</i>	3	6
2.	<i>Тема 2. Найдавніші цивілізації і стародавні держави на українських землях.</i>	3	6
3.	<i>Тема 3. Україна в добу раннього та розвинутого середньовіччя.</i>	3	6
4.	<i>Тема 4. Українські землі в добу пізнього середньовіччя та ранньомодерні часи.</i>	6	6
5.	<i>Тема 5. Європа і Україна у XVII – першій половині XVIII ст.</i>	3	6
6.	<i>Тема 6. Геополітичні зміни Центрально-Східній Європі у другій половині XVIII ст. Втрата автономії українських земель.</i>	3	6
7.	<i>Тема 7. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – перша половина XIX ст.): європейський контекст.</i>	4	6
8.	<i>Тема 8. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій.</i>	3	6
9.	<i>Тема 9. Українська національно-демократична революція (1917–1920 рр.).</i>	7	6
10.	<i>Тема 10. Україна в 1920–1930-ті рр.: в Європі і СРСР.</i>	5	6
11.	<i>Тема 11. Друга світова війна і Україна.</i>	5	6
12.	<i>Тема 12. УРСР і біполярний світ (1945–1991 рр.).</i>	5	6
13.	<i>Тема 13. Українська незалежна держава. Європейський вибір.</i>	8	8
Разом		58	80

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені

7. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і здобувачів вищої освіти, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до здобувачі, а також самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти. При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу:

- словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
- наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
- практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).

2. За організаційним характером навчання:

- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи контролю та самоконтролю у навчанні;
- бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.

3. За логікою сприйняття і засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Історія України»:

- навчальні заняття;
- самостійна робота здобувачів вищої освіти;
- робота в наукових бібліотеках та пошук літератури у мережі Інтернет;
- контрольні заходи.

2. Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти:

- лекція;
- семінарське заняття;
- консультація;
- іспит.

Дисципліна передбачає використання традиційних, активних та інтерактивних методів навчання (дебати, мозковий штурм, лекції з використанням інтерактиву, методи оцінювання і самооцінювання, планування та інші). Процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється викладачем або самими здобувачів вищої освіти на основі роботи над програмами і навчальними посібниками. Найчастіше застосовується на семінарах.

Комунікативні методи поділяються на пасивні й активні: у перших провідна роль належить викладачеві (здобувач лише фіксує зміст лекції, протоколне дії викладача тощо); в активних методах ініціатива належить здобувачеві, який активно контактує з викладачем (активні методи поділяються на групові (мозковий штурм, круглий стіл, ділові ігри) та індивідуальні методи (інтерв'ювання, вільний діалог, експертні ігри)).

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів при вивченні дисципліни «Україна в контексті історії Європи» використовуються різноманітні методи навчання, а саме: вербальні (словесні), наочні та практичні методи, які включають в себе як подання матеріалу викладачем (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), так і роботу здобувачів з підручником, довідковою, і навчальною літературою та пошуком її у глобальній мережі Інтернет, робота з історичними джерелами, виконання тестових завдань, підготовка самостійної роботи і презентацій до семінарських занять тощо. Методи викладу навчального матеріалу визначаються викладачем у залежності від цілей і завдань, виду занять, змісту теми, можливостей (інтелектуальних, психологічних тощо) здобувачів, наявних умов і часу, відведеного для вивчення теми.

Під час лекцій використовуються такі методи: пояснювально-ілюстративний, або інформаційно-рецептивний метод – історична реконструкція, лекція, пояснення, робота з історичними джерелами, демонстрація тощо, проблемний метод подачі навчального матеріалу, частково-пошуковий або евристичний методи, коли викладач розділяє проблему на частини, здобувачі здійснюють окремі кроки щодо розв'язання підпроблем. Під час викладання навчального матеріалу лекції використовується мультимедійна презентація.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Виконання завдань самостійної роботи, підготовка до семінарських (практичних) занять і виконання екзаменаційних завдань передбачає дотримання здобувачами вищої освіти основних принципів академічної доброчесності:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, атестації (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи здобувача вищої освіти під час лекційних та практичних (семінарських) занять (групова дискусія);
- контроль та оцінювання завдань самостійної роботи та розробки проєктних завдань під час виконання здобувачами завдань самостійної роботи;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (тестування);
- контроль та оцінювання вміння проводити самостійні наукові дослідження та презентувати їх із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти здійснюється під час проведення **семінарських (практичних) занять** протягом семестру і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Оцінюється рівень знання здобувачами першоджерел, наукової літератури, уміння логічно та послідовно виступати під час обговорення питань плану семінарського заняття, ставити та відповідати на запитання в ході дискусії. Здобувач може набрати від 1 до 40 балів за роботу на семінарах протягом семестру.

Критерії оцінювання роботи здобувачі на семінарських (практичних) заняттях:

Ваговий бал – 10. Максимальна кількість за усі виступи: $10 \cdot 2 = 20$ балів.

10–8 балів – красномовний виступ, риторично грамотний за усіма параметрами оцінювання.

7–5 балів – логічний виступ, інформаційно повний, продуманий.

бали – частковий виступ за темою з порушеннями параметрів красномовства.

4–1 бали – формальний виступ зі значною кількістю фактичних помилок.

0 – пасивна присутність.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

За завдання з самостійної роботи (есе і творчий проєкт) здобувачі можуть набрати $2 \cdot 20 = 40$ балів максимально. Критерієм оцінки самостійної роботи є наявність власної (авторської) позиції; пов'язаність змісту есе із сучасними українськими реаліями (практичними чи теоретичними); наявність висновку.

20–16 балів – робота виконана на високому теоретичному рівні, містить аналіз і добре

обґрунтовану авторську позицію.

15–12 балів – має незначні недоліки з питань самостійної роботи, авторська позиція обґрунтована не досить послідовно.

11–7 балів – не містить критичного аналізу, неповністю висвітлена проблематика.

6–1 бали – робота має компілятивний характер, помилки в оформленні.

0 балів – плагіат, несамостійно виконана робота.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення **екзамену**. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 3 годин.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені: Теоретичне питання – 15 балів (два питання);

Питання на знання фактичного матеріалу – 10 балів.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Для оцінювання знань здобувачів використовують такі форми контролю: поточний, індивідуальне завдання, екзамен.

Підсумковий семестровий контроль Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 180 хвилин

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Для оцінювання знань здобувачів використовують такі форми контролю: поточний під час семінарських занять, оцінювання рефератів і творчих проєктів, екзамен.

Підсумковий контроль знань здобувачів (екзамен) проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі вивчення дисципліни у формі письмового екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни, і в терміні, встановлені навчальним планом. Екзаменаційні білети включають три питання: перше і друге спрямовані на встановлення рівня загальної теоретичної підготовки здобувача і оцінюються максимально по 15 балів кожне.

Максимально повна відповідь на перше і друге питання передбачає знання теоретичного та фактичного матеріалу, вміння аналізувати та порівнювати історичні явища. Бажано у відповіді використання мовних конструкцій, що свідчать про самостійність і обґрунтованість думок здобувача («на мою думку», «порівняно з», «проте», «отже»).

Третє питання білета передбачає знання фактичного матеріалу, пов'язаного з діяльністю відомих персоналій. Повна, самостійна та аналітична відповідь оцінюється у 10 балів.

Рівень знань на екзамені оцінюється:

37–40 балів, якщо здобувач дав правильну та повну відповідь на всі три поставлених питання, міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, демонструє вміння пов'язувати події минулого із сучасним розвитком, логіку та аргументованість викладення (наведення прикладів, аналогій, знання головних дат з історії України), вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем;

32–36 балів ставиться здобувачу, якщо він відповів на всі три запитання, добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та

рекомендованої літератури, аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

27–31 ставиться здобувачу у випадку, якщо він відповів на всі три запитання, в основному опанував теоретичні знання з навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але відповідь є недостатньо аргументованою, виявляє неточності, невміння оцінювати факти та явища;

21–26 балів ставиться, якщо всі три питання розкриті неповно та/або логіка відповідей вимагає істотного виправлення;

1–20 балів здобувач отримує, якщо у відповіді не розкриті по сутності всі три питання, продемонстровано недостатнє знання фактичного матеріалу, наукових визначень, відсутні посилання на першоджерела та рекомендовану наукову літературу;

0 балів здобувач отримує в разі відсутності відповідей на питання екзаменаційного білету.

Зразок екзаменаційного завдання:

Екзаменаційне завдання № 5

1. Античні міста-держави Північного Причорномор'я та їх значення в історії українського народу (15 балів).
2. Гетьман Іван Виговський: польський вектор зовнішньої політики (10 балів).
3. Суцільна колективізація сільського господарства: мета, масштаби, наслідки (15 балів).

9. Схема нарахування балів

Денна форма навчання

Поточне оцінювання та самостійна робота													Підсумковий семестровий контроль (екзамен)	Сума
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
4	4	4	4	5	5	4	5	5	5	5	5	5		
Разом 60 балів													40 балів	100

До підсумкового семестрового контролю здобувач допускається, якщо за результатами здачі поточних контролів він набрав не менше 10 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
		для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	

70-89	добре	
50-69	Задовільно	
1-49	незадовільно	

10.Рекомендована література.

1. Алексієвець Л., Алексієвець М., Дацків І. Україна – Європа: цивілізаційно-історичний дискурс // Український історичний журнал. 2020. № 5. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/179864/17-Aleksiiyvets.pdf?sequence=1>
2. Аркуша О. Г. Час народів. Історія України XIX століття: Навчальний посібник / О. Г. Аркуша, К. К. Кондратюк, М. М. Мудрий, О. М. Сухий. Львів, 2016. 315 с.
3. Багалій Д. І. Історія Слобідської України / Д. І. Багалій; пердм. та ком. В. Л. Маслійчук. Харків, 2019.
4. Бойко О. Д. Історія України: підручник. 7-ме вид., доп. Київ : Академія, 2021 720 с.
5. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. К., 2019. 656 с. URL: <https://uamoderna.com/biblioteka/hrytsak-naryse-istorii-ukrainy>
6. Грицак Ярослав. Подолати минуле: глобальна історія України. К.: ПОРТАЛ, 2023. 408 с.
7. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О. М. Бут, М. І. Бушин, Ю. І. Вовк та ін.]; за заг. ред. д.і.н., проф. М. І. Бушина, д.і.н., проф. О. І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2016. 644 с.
8. Історія цивілізації. Україна. Т. 1. Від кіммерійців до Русі (X ст. до н. е. - IX ст.) / Н. С. Абашина, М. Ю. Відейко, О. В. Гопкало та ін.; упоряд. М. Ю. Відейко. Харків, 2020. 586 с.
9. Історія цивілізації. Україна. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900-1256) / О. Б. Бубенок, А. М. Домановський, О. О. Дядечко та ін.; упоряд. О. Є. Черненко. Харків, 2021. 612 с.
10. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе / І. Лисяк-Рудницький. Т. 1-2. К., 2019.
11. Плохій С. Брама Європи / Сергій Плохій ; пер. з англ. Романа Ключка. Харків, 2016. 512 с.
12. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. К., 2017. 613 с.
13. Сергій Плохій. Остання імперія. Занепад і крах Радянського Союзу. (пер. Ярослав Лебеденко, Анатолій Саган). Харків: КСД, 2019. 512 с.
14. Україна в історії Європи XIX — початку ХХІ ст.: історичні нариси: монографія. За ред. чл.-кор. НАН України С.В. Віднянського. Київ: Інститут історії України НАН України, 2020. 814 с.
15. Україна і контексті історичного розвитку Європи: підручник для студентів всіх спеціальностей / С. Ю. Боєва, В. Ю. Бузань та ін. К.: Арт Економі, 2021. 304 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/41918>
16. Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття // режим доступу <http://history.franko.lviv.ua/PDF%20Final/Jakovenko.pdf>

Англомовна бібліографія

1. Applebaum, Anne. Red Famine: Stalin's War on Ukraine. New York, Doubleday (Penguin Random House LLC), 2017 461 p.

2. Kolesnyk I. *Global History. Conceptual History / Preface* V. A. Smoliiy, A. I. Kudryachenko. K.: In-t of History of Ukraine NAS of Ukraine, 2022. 344 p.
3. *Social Change and National Consciousness in Twentieth-Century Ukraine*. By Bohdan Krawchenko. New York: St. Martin's, 1985. xix, 333 pp.
4. *Ukraine and Europe: Cultural Encounters and Negotiations*. Editors: Plokhy, Serhii; Brogi Bercoff, Giovanna, Pavlyshyn, Marko. University of Toronto Press. 2017. 480 p.
5. *The Ukrainian Revolution, 1917 – 1920: A Study in Nationalism*. Front Cover. John Stephen Reshetar. Princeton University Press, 1962. 363 p
6. *Ukraine During World War II: History and Its Aftermath* ; Editor, Yury Boshyk ; Publisher, Canadian Institute of *Ukrainian Studies*, 1986; Length, 291 p.
7. *The Future of the Past: New Perspectives on Ukrainian History*. Editor: Plokhy, Serhii. Harvard Ukrainian Research Institute. 2017. 516 p. (Harvard Papers in Ukrainian Studies)
8. Plokhy, Serhii. *Chernobyl: The History of a Nuclear Catastrophe*. New York: Basic Books, 2018. 432 p.
9. Plokhy, Serhii. *Forgotten Bastards of the Eastern Front*. Oxford: Oxford University Press, 2019. 369 p
10. Lonardo L. *Russia's 2022 War Against Ukraine and the Foreign Policy Reaction of the EU*. London: Palgrave Macmillan Cham, 2023. XII, 87 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Ізборник. Історія України IX- XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації // режим доступу: lytopys.org.ua
2. Інститут історії України НАН України // режим доступу: <http://www.history.org.ua>
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В. Вернадського (Київ);
4. <http://lib-gw.univ.kiev.ua> – Бібліотека імені М. Максимовича Київського національного університету імені Т. Шевченка;
5. <http://www.filosof.com.ua> – Інститут філософії імені Г. Сковороди НАН України (Київ);
6. <http://www.institute@history.org.ua> – Інститут історії України НАН України (Київ);
7. <http://www.inst-ukr.lviv.ua> – Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України (Київ);
8. <http://www.gilan.uar.net/nasu/hiuass.html> – Інститут української археології та джерелознавства імені М. Грушевського НАН України (Київ);
9. Іван Патриляк. Лекції: https://www.youtube.com/@UKRAINEHISTORY_
10. Локальна історія: <https://www.youtube.com/@localhistoryUA>
11. Наталія Яковенко. Лекції:
https://www.youtube.com/results?search_query=%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%8F+%D0%AF%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE
12. Олексій Сокирко. Лекції:
https://www.youtube.com/results?search_query=%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%96%D0%B9+%D0%A1%D0%BE%D0%BA%D0%B8%D1%80%D0%BA%D0%BE
13. Сергій Плохій. Лекції:
https://www.youtube.com/results?search_query=%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B3%D1%96%D0%B9+%D0%9F%D0%BB%D0%BE%D1%85%D1%96%D0%B9
14. Тімоті Снайдер. Становлення сучасної України:
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLe6NcH-LB5H2zezH0m0ii9LGd4gaEA38A>

Додаткова література

1. Апанович О. М. Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 288 с.
2. Багалій Дмитро. Історія Слободської України / Д. І. Багалій ; передм. та ком. В. Л. Маслійчук ; упорядн. О. О. Савчук. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2019. XXXII + 400 с., [74 іл., 2 мапи]. Серія «Слобожанський світ». Випуск 12.
3. Блануца А. Земельна політика Ягеллонів на українських теренах Великого князівства Литовського (1440–1572 рр.) / А. Блануца. К.: Інститут історії України НАН України, 2017. 423 с.
4. Брехуненко В., Ковальчук В., Ковальчук М., Корнієнко В. «Братня» навала. Війни Росії проти України XII–XXI ст. / За заг. ред. В. Брехуненка. НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Київ, 2016. 248 с.
5. Ваврух М., Гавалюк Р. Нариси з історії української культури: архітектура, образотворче мистецтво, музика, театр, кіно / М. Ваврух, Р. Гавалюк. Львів: Світ, 2018. 224 с.
6. Вегеш М. Державотворчі процеси у Карпатській Україні (1938–1939) / М. Вегеш. Ужгород: Видавництво ПП «АУТДОР-ШАРК», 2020. 552 с.
7. Велика війна 1914–1918 рр. і Україна. У 2-х книгах. Кн.1: Історичні нариси / Упорядн. О. П. Реєнт; Ред. кол.: В. А. Смолій (голова). НАН України. Інститут історії України. К.: Кліо, 2014. 784 с.
8. Велика війна 1914–1918 рр. і Україна. У 2-х книгах. Кн. 2: Мовою документів і свідчень / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова), О. П. Реєнт (відп. ред.), О. Ю. Кирієнко (відп. секр.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. К.: Кліо, 2015. 800 с.
9. Від Рейхстагу до Івдзими. У полум'ї війни. Україна та українці у Другій світовій / В. В'ятрович, С. Громенко та ін. Харків: КСД, 2017. 356 с. (Історія без цензури).
10. Войтович Л. В. Княжа доба на Русі: портрети еліти / Л. В. Войтович. Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; ЛНУ ім. І. Франка. Біла Церква: Олександр Пшонківський, 2006. 782 с.
11. Герасимов Т. Ю. Міста Правобережної України и Перша світова війна: Повсякденна історія: монографія / Т. Ю. Герасимов. Вінниця: ООО «Меркьюрі-Поділля», 2017. 436 с.
12. Горобець В. Гетьман Брюховецький. Життя у славі, владі та ганьбі / В. Горобець. Київ: Парламентське видавництво, 2019. 440 с.
13. Горобець В. Гетьман Руїни. Іван Брюховецький і Москва / В. Горобець. Київ: Києво-Могилянська академія, 2017. 248 с.
14. Горобець В. Зірки та терени козацької революції. Історія звитяг і поразок / В. Горобець. Київ: КСД, 2017. 480 с.
15. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст. / Я. Грицак. Yakaboo Publishing, 2022. 656 с. [Електронний ресурс]. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hrytsak_Yaroslav/Narys_istorii_Ukrainy/
16. Грицак Я. Подолати минуле. Глобальна історія України / Я. Грицак. К.: Портал, 2022. 432 с.
17. Гуржій О. І., Чухліб Т. В. Історія козацтва. Держава–військо–битви / О. І. Гуржій, Т. В. Чухліб. Київ: Арій, 2015. 479 с.
18. Гуржій О. Україна в суспільно-політичних комбінаціях імперського уряду Росії (30–90-ті рр. XVIII ст.) / О. Гуржій. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2019. 205 с.
19. Гудзяк Б. Криза і реформа: Київська митрополія, Царгородський патріархат і генеза Берестейської унії / Б. Гудзяк. Переклад з англ. Марії Габлевич, під ред. Олега Турія. Львів: Інститут історії Церкви Львівської Богословської академії, 2000. 426 с.
20. Даніель Бовуа Трикутник Правобережжя: царат, шляхта і народ / Д. Бовуа. К. Кліо, 2020. 872 с.
21. Дашкевич Я. Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури. 3-тє вид., доповн. / Упорядн.: М. Капраль, Г. Сварник, І. Скочиляс, А. Фелонюк. Львів: Літературна агенція «Піраміда», 2016. 924 с.
22. Довженко О. П. Щоденникові записи, 1939–1956 / О. П. Довженко. Х.: Фоліо, 2013. 879 с.

23. Документи Богдана Хмельницького (1648–1657) / відп. ред. Ф. П. Шевченко, упоряд. І. П. Крип'якевич. Акад. наук УРСР, Ін-т сусп. наук. Київ: Вид-во АН УРСР, 1961. 738 с.
24. Документи українського козацтва XVI – першої половини XVII ст.: універсали, листування, угоди, присяги / Відп. ред. В. Брехуненко. Київ: Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, 2016. 608 с.
25. Жванко Л. М. Біженці Першої світової війни: український вимір (1914–1918 рр.) / Л. М. Жванко. Харків: Віровець А. П.; «Апостроф», 2012. 568 с.
26. Журавльов Денис. Іван Мазепа: людина, політик, легенда / Денис Журавльов. Харків: Фоліо, 2020. 348 с.
27. Залізник Л. Стародавня історія України / Ред. В. Олексієнко. К.: Темпора, 2012. 542 с.
28. Замки і храми України. [Електронний ресурс]. URL: <https://castles.com.ua/index.html>
29. Запорозького / Авт. кол. В. М. Горобець, М. М. Волощук, А. Г. Плахонін та ін. Харків: КСД, 2016. 351 с. (Історія без цензури).
30. Історія України. Методичні рекомендації до семінарських та практичних занять і самостійної роботи студентів. Історія України: матеріали до семінарських занять / Уклад. О. М. Хорошев. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 180 с.: [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://philosophy.karazin.ua/ua/kafedra/metod_ua/horoshev_seminars.html
31. Історія Української держави: Гетьманат ранньомодерної доби. Київ: Арій, 2018. 720 с.
32. Історія цивілізації. Україна. Т. 1. Від киммерійців до Русі (X ст. до н. е. - IX ст.) / Н. С. Абашина, М. Ю. Відейко, О. В. Гопкало та ін.; упоряд. М. Ю. Відейко. Харків, 2020. 586 с.
33. Історія цивілізації. Україна. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900-1256) / О. Б. Бубенок, А. М. Домановський, О. О. Дядечко та ін.; упоряд. О. Є. Черненко. Харків, 2021. 612 с.
34. Капелюшний В. П., Коваль О. Ф. «Незламна і нескорена: національна еліта в Українській революції 1917–1921 років. Історіографічний нарис. Монографія / В. П. Капелюшний, О. Ф. Коваль. К.: Інтерсервіс, 2018. 480 с.
35. Касьянов Г. Розрита могила: Голод 1932-1933 років у політиці, пам'яті та історії (1980-ті – 2000-ті) / Г. Касьянов. Х.: Фоліо, 2020. 298 с.
36. Князі і гетьмани усієї Русі. «Через шаблю маєм право». Злети і падіння козацької держави 1648-1783 / В. Горобець та ін. Харків: КСД, 2016. 352 с. (Історія без цензури).
37. Козлова Д. Про Другу світову війну та Голокост: пам'ятання і забуття / Д. Козлова [Електронний ресурс] / URL: <http://uamoderna.com/demontazh-pamyati/kozlova-memory-and-oblivion>
38. Кралюк Петро. Історія України «без брому». Розвиток державності на українських землях. Харків: Фоліо, 2020. 424 с.
39. Куліков В. О. Підприємства й суспільство в заводських і шахтарських поселеннях Донбасу та Придніпров'я в 1870–1917 рр. [Електронний ресурс] / URL: https://books.google.com.ua/books?id=fmqWDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
40. Лазарович М. В. «Душу й тіло ми положим за нашу свободу»: Україна в боротьбі проти збройної агресії Російської Федерації (2014–2020 роки) : моногр. / М. В. Лазарович / Міністерство культури та інформаційної політики України. К.: ПП АВІАЗ, 2020. 452 с.
41. Лицарі Дикого Поля. Плугом і мушкетом: Український шлях до Чорного моря / Авт. кол.: О. Бачинська, Т. Вінцовський, В. Грибовський, Н. Діанова, А. Домановський, та ін. Упоряд. К. Галушко. Харків: КСД, 2016. 356 с. (Історія без цензури).
42. Літопис Руський за Іпатським списком / Перекл. Л. Махновець [Електронний ресурс] / URL: <http://litopys.org.ua/litop/lit.htm>
43. Любавський Р. Повсякденне життя робітників Харкова в 1920-ті – на початку 1930-х років / Науковий редактор Л. Ю. Посохова / Передм. О. А. Коляструк; вступне слово Л. Ю. Посохової. Х.: Раритети України, 2016. 226 с.
44. Мицик Ю. Іван Виговський / Ю. Мицик. Харків: Фоліо, 2019. 119 с.
45. Мицик Ю. Іван Сірко / Ю. Мицик. Київ: Кліо, 2019, 160 с.
46. Мицик Ю. Чигирин – гетьманська столиця / Ю. Мицик. Київ: Кліо, 2016. 392 с.
47. Мицик Ю., Плохій С. Як козаки Україну боронили / Ю. Мицик. Київ: Кліо, 2018. 368 с.

48. Народження країни. Від краю до держави. Назва, символіка, територія і кордони України / Упоряд. Кирило Галушко. Харків: КСД, 2016. 352 с. (Історія без цензури).
49. На бій за волю. Перемога через поразки. Україна у війнах і революціях 1914-1921 років / М. Ковальчук, А. Папакін та ін. Харків: КСД, 2016. 353 с. (Історія без цензури).
50. Павленко С. Іван Мазепа. Догетьманський період. Київ: Мистецтво, 2020. 264 с.
51. Поле битви – Україна. Від «володарів степу» до «кіборгів». Воєнна історія України від давнини до сьогодення / Упоряд. Кирило Галушко. Харків: КСД, 2016. 352 с. (Історія без цензури).
52. Плохій Сергій. Брама Європи: Історія України від скіфських воєн до незалежності / Перек. з англ. Р. Клочка. Харків: КСД, 2016. 496 с.
53. Плохій С. Брама Європи / С. Плохій ; пер. з англ. Романа Клочка. Харків: КСД, 2016. 496 с.
54. Плохій С. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій / Авториз. пер. з англ. М. Климчука. Київ: Laurus, 2015. 400 с.
55. Плохій С. Остання імперія. Занепад і крах Радянського Союзу. (пер. Ярослав Лебеденко, Анатолій Саган). Харків: КСД, 2019. 512 с.
56. Плохій С. М. Чорнобиль. Історія ядерної катастрофи / С. . Харків: Фоліо, 2019. 395 с.
57. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. / 2-ге вид., допов. Київ: АртЕк, 2017. 730 с.
58. Портнова Т. Українські міста Російської імперії середини ХІХ – початку ХХ століть в світлі модернізаційної теорії [Електронний ресурс] / URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/doslidzhennya/242-tetiana-portnova-ukrainski-mista-rosiiskoi-imperii-seredyny-khkh-pochatku-khkh-stolit-v-svitli-modernizatsiinoi-teorii>
59. Революція Гідності: методичні матеріали. К., 2015. 46 с. [Електронний ресурс]. URL: https://don.kyivcity.gov.ua/files/2015/11/13/2015_metodichka_reviluciya_gidnosti_4.pdf
60. Розсекречена пам'ять: Голодомор 1932–1933 років в Україні в документах ГПУ–НКВД / Упор.: В. Борисенко, В. Даниленко, С. Кокін та ін. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 604 с.
61. Русь «після Русі». Між короною і булавою. Українські землі від королівства Русі до Війська / В. М. Горобець та ін. Харків: КСД, 2016. 351 с. (Історія без цензури).
62. Савченко В. А. Діяльність анархістських організацій в Україні у 1903–1929 рр: історичний аспект та політична практика: монографія / В. А. Савченко. Київ : НАН України, Ін-т історії України, 2017. 444 с.
63. Сердюк І. Маленький дорослий: Дитина й дитинство в Гетьманщині ХVІІІ ст. / І. Сердюк. Київ: К.І.С., 2018. 456 с.
64. Ситий І. Козацька Україна: печатки, герби, знаки та емблеми кінця ХVІ–ХVІІІ століть / І. Ситий. Київ: Темпора, 2017. 972 с.
65. Склокін В. Російська імперія і Слобідська Україна у другій половині ХVІІІ ст.: просвічений абсолютизм, імперська інтеграція, локальне суспільство. Львів: Видавництво УКУ, 2019. 268 с.
66. Скоропадський П. Спомини: кінець 1917 – грудень 1918 року / П. Скоропадський. К.: Темпора, 2019. 756 с.
67. Скубій І. Торгівля в Харкові в роки непу (1921–1929): економіка та повсякденність. Х.: Раритети України, 2017. 308 с.
68. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький: полководець, дипломат, державотворець / В. Смолій, В. Степанков. Київ: Парламентське видавництво, 2020. 752 с.
69. Снайдер Т. Криваві землі. Європа між Гітлером і Сталіним / Т. Снайдер. К.: Лауріс, 2018. 492 с.
70. Снайдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь. 1569–1999 рр. / Т. Снайдер. Київ: Дух і Літера, 2016. 464 с.
71. Стьопін А. А. Історія України: конспект лекцій: навчальний посібник / А. А. Стьопін. Одеса: Фенікс, 2018. 104 с.
72. Таїрова-Яковлева Т. Гетьмани України. Історії про славу, трагедії та мужність / Т. Таїрова-Яковлева. Київ: Кліо, 2015. 424 с.

73. Таїрова-Яковлева Т. Коліївщина. Великі ілюзії / Т. Таїрова-Яковлева. Київ: Кліо, 2019. 256 с.
74. Таїрова-Яковлева Т. Повсякдення, дозволя і традиції козацької еліти Гетьманщини / Т. Таїрова-Яковлева. К.: Кліо, 2018. 184 с.
75. Таїрова-Яковлева Тетяна. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія «зради» / Перекладач Ю. Мицик. Харків: Кліо, 2019. 404 с.
76. Тіні згаданих предків. Від склавинів до русинів. Прадавня Україна, Русь і походження українців / Михайло Відейко та ін.; упоряд. Кирило Галушко. Харків: КСД, 2016. 351 с. (Історія без цензури).
77. У кігтях двоглавих орлів. Творення модерної нації. Україна під скіпетрами Романових і Габсбургів / Андрій Галушка. Харків, 2016. 352 с. (Історія без цензури).
78. Україна і Литва в XIV-XVI століттях. Політико-правові та соціально-економічні аспекти / В. Г. Берковський, А. В. Блануца, Д. П. Ващук, А. О. Гурбик, Б. В. Черкас. Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2011. 256 с.
79. Україна радянська. Ілюзії та катастрофи «комуністичного раю» / Г. Єфіменко, Я. Примаченко та ін. Харків: КСД, 2017. – 353 с. (Історія без цензури).
80. Український Гетьманат: нариси історії національного державотворення XVII–XVIII ст. У 2 кн. Київ: Інститут історії України, 2018. Кн. 1. 610 с.; Кн. 2. 580 с.
81. Універсали Богдана Хмельницького. 1648–1657 / НАН України, Ін-т історії України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського; упоряд.: І. Крип'якевич, І. Бутич. Київ: Альтернативи, 1998. 381 с.
82. Церковник С. І. Історико-правові засади становлення та функціонування українських наукових, громадських та культурно-освітніх інституцій Східної Галичини у 1848–1939 рр.: монографія / С. І. Церковник. Львів: Галицька видавнича спілка, 2020. 148 с.
83. Чухліб Т. Козаки і татари. Українсько-кримські союзи 1500–1700-х років / Т. Чухліб. Київ: Києво-Могилянська академія, 2017. 290 с.
84. Шевчук В. Козацька держава як ідея в системі суспільно-політичного мислення XVI–XVIII століть. У двох книгах. Книга 2 /В. Шевчук. Київ: Грамота, 2020. 1120 с.
85. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. Вид. 2-ге. К.: Критика, 2006. 581 с. [Електронний ресурс]. URL: <http://history.franko.lviv.ua/PDF%20Final/Jakovenko.pdf>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставиннепоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Історія України» режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5480>